

DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-8559/2024-6-20>
УДК 004.738.5:339

Кочегаров Сергій Сергійович

аспірант кафедри девелопменту нерухомості, фінансів, обліку та маркетингу,
ННІ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»
Українського державного університету науки і технологій

ВПЛИВ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ НА ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ УКРАЇНИ ЧЕРЕЗ ЗАПРОВАДЖЕННЯ НОВОГО РИНКУ ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ

У статті проведено аналіз впливу електронної комерції на структурні та функціональні аспекти сучасної економіки України, зосереджуючись на її ролі у забезпеченні економічної безпеки держави. Детально розглянуто вплив нового ринку електроенергії, запровадженого з 1 липня 2019 року, як важливого елемента трансформації традиційної економіки у напрямку цифровізації комерційних операцій. В статті акцентується увага на унікальності ринку електроенергії, який є втіленням сучасних тенденцій електронної комерції та відображає глибинні зміни в підходах до продажу енергетичних ресурсів, що зумовлені динамікою євроінтеграційних процесів та викликами в реалізації національної стратегії економічної безпеки. Основна увага в статті приділяється детальному науково-економічному аналізу ринку електроенергії, який тепер є суттєвою частиною електронної комерції в Україні. Значна увага приділяється тому, як цей ринок функціонує в рамках сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, забезпечуючи дистанційний продаж електроенергії та пов'язаних з цим послуг. Проведено аналіз, як цей перехід впливає на ефективність, прозорість та загальну безпеку економічних процесів в країні. Крім того, стаття містить порівняльний аналіз нової моделі ринку електроенергії з попередніми формами його організації, зокрема з системою ДП «Енергоринок». Оцінюється те, як новітні методи цифрової комерції сприяють оптимізації та модернізації процесів у секторі енергетики, що є важливим для сталого економічного розвитку та зміцнення енергетичної незалежності України. В статті підкреслена важливість цих змін в контексті глобальних трендів цифровізації та інновацій, що створюють нові можливості та виклики для економічної безпеки країни.

Ключові слова: електронна комерція, економічна безпека, цифрова економіка, ринок електроенергії, євроінтеграція, ENTSO-E.

Serhii Kocheharov

Prydniprovsk State Academy of Civil Engineering and Architecture
The Ukrainian State University of Science and Technologies

THE IMPACT OF E-COMMERCE ON UKRAINE'S ECONOMIC SECURITY THROUGH THE INTRODUCTION OF A NEW ELECTRICITY MARKET

This article analyzes the impact of e-commerce on the structural and functional aspects of Ukraine's modern economy, with a particular focus on its role in ensuring the economic security of the state. The integration of the new electricity market, introduced on July 1, 2019, as a critical element in the relationship between the traditional economy and the digitalization of commercial transactions, is discussed in detail. The article emphasizes the uniqueness of the electricity market, which embodies modern e-commerce trends and reflects profound changes in approaches to the sale of energy resources due to the dynamics of European integration processes and challenges in implementing the national economic security strategy. The article focuses on a detailed scientific and economic analysis of the electricity market, which is now considered an essential part of e-commerce in Ukraine. Considerable attention is paid to how this market operates within the framework of modern information and communication technologies, providing remote sales of electricity and related services. The author analyzes how this transition affects the efficiency, transparency and overall security of economic processes in the country. In addition, the article contains a comparative analysis of the new model of the electricity market with the previous forms of its organization, in particular, with the system of the State Enterprise "Energorynok". The article assesses how the latest digital commerce methods contribute to the optimization and modernization of processes in the energy sector, which is important for sustainable economic development and strengthening of Ukraine's energy independence. The article emphasizes the importance of these changes in the context of global trends in digitalization and innovation, which create new opportunities and challenges for the country's economic security.

Keywords: e-commerce, economic security, digital economy, electricity market, European integration, ENTSO-E.

Вступ. У контексті стрімкого переходу української економіки до цифрового формату, електронна комерція є одним із ключових секторів економіки, що динамічно розвивається. Цей вид господарської діяльності характеризується рядом унікальних атрибутів, які відрізняють його від традиційних моделей ведення бізнесу. Інтеграція елементів цифрової економіки, що стимулюється не лише глобальними трендами, а й вимогами процесу євроінтеграції, сприяє перетворенню структурних та операційних аспектів української економіки. Специфічним прикладом такої трансформації є розвиток нового ринку електроенергії, який стає інструментом електронної комерції, впливаючи на стратегічні сегменти національної економіки та забезпечуючи розширення комерційних можливостей для бізнес-суб'єктів. Особливу увагу у цьому контексті заслуговує аналіз впровадження нового ринку електроенергії, оскільки його наслідки істотно впливають як на господарську діяльність учасників ринку, так і на державні інституції. Отже, дослідження впливу електронної комерції на українську економіку, з особливим акцентом на аналіз функціонування новоствореного ринку електроенергії, є важливим для оцінки його ролі у забезпеченні економічної безпеки. Це включає вплив на оперативну діяльність учасників ринку та на ефективність економічної безпеки державних інституцій у цифровій економіці.

Матеріали та методи. Актуальні дослідження та наукові публікації, здійснені відомими економічними школами світу та України, підкреслюють важливість електронної комерції для економічного розвитку та безпеки України. Аналіз сучасного стану розвитку електронної комерції в Україні, здійснений Колупаєвою І.В. і Безсоновим С.Ю., розкриває ключові аспекти диджиталізації та електронної торгівлі, які є важливими для розуміння загальних тенденцій у цій сфері [1]. Шкригун Ю.О. у своїй праці зосереджується на визначенні та розмежуванні понять "e-business", "e-commerce", "e-trading", розглядаючи їх як ключові компоненти електронного бізнесу в глобальній цифровій економіці [2]. Шалева О.І. досліджує B2G-сегмент електронної комерції, зокрема публічні закупівлі, які відіграють важливу роль у господарській взаємодії між державними структурами та суб'єктами бізнесу, використовуючи для цього інформаційно-комунікаційні технології, особливо в контексті функціонування електронної системи закупівель ProZorro [3]. Наприклад, Литва, впроваджуючи подібний ринок електроенергії, забезпечила залучення додаткового фінансування від ЄС для розвитку інфраструктури, що дозволило прискорити модернізацію. Це дозволило країні значно швидше модернізувати інфраструктуру, підвищити енергоефективність і створити сучасні механізми торгівлі енергоресурсами.

Україна може скористатися цим досвідом для вдосконалення власної моделі [4].

Ці дослідження не лише вказують на динаміку розвитку електронної комерції в Україні, але й відображають її стратегічне значення у сфері цифрової економіки, наголошуючи на необхідності адаптації політичних та регуляторних рамок для підтримки інноваційних підходів у цій галузі. Важливо відзначити, що ці зміни мають суттєвий вплив на економічну безпеку країни, особливо у контексті інтеграції нових технологій у ринок електроенергії, що вимагає глибокого аналізу та розуміння змінних економічних умов та викликів.

Метою статті є аналіз ролі нового ринку електроенергії в контексті розвитку електронної комерції та його впливу на економічну безпеку України. Стаття зосереджується на вивченні впливу, який новий ринок здійснює на господарську діяльність і регуляторні підходи.

Результати. Електронна комерція відіграє ключову роль у трансформації економічних процесів і розвитку сучасних бізнес-моделей. Вона є формою електронного бізнесу, яка охоплює не тільки операції з купівлі-продажу товарів та/або послуг, але й є інструментом створення попиту на продукцію/послуги, що обумовлює автоматизацію бізнес-процесів на підприємстві. За визначенням Гері Шнайдера, електронна комерція – це сфера цифрової економіки, що включає всі фінансові та торгові транзакції, які проводяться за допомогою комп'ютерних мереж, та бізнес-процеси, пов'язані з проведенням цих транзакцій [5]. Одним з ключових етапів впровадження цифрової економіки в Україні було схвалення 17 січня 2018 р. розпорядженням № 67-р Кабінету Міністрів України Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації [6]. Згідно з цією концепцією, одним із пріоритетних завдань стала структурна трансформація української економіки через її диджиталізацію. Основними її напрямками стали розвиток цифрових послуг, вдосконалення обміну даними між реєстрами та держустановами, розвиток інфраструктури електронної ідентифікації та розвитку системи електронного управління. Разом з тим вже до цього були зроблені важливі кроки до впровадження цифрової економіки: на виконання розпоряджень Кабінету Міністрів України від 04.03.2015 № 213-р «Про затвердження Плану заходів з виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Стратегії сталого розвитку «Україна-2020» у 2015 році» [7] та від 08.04.2015 № 346-р «Про схвалення розроблених Міністерством енергетики та вугільної промисловості планів імплементації деяких актів законодавства ЄС в енергетичній сфері» Мінерговугілля у тісній співпраці з представниками Секретаріату Енергетичного Співтовариства

Європи був розроблений проект Закону України «Про ринок електричної енергії України» [8]. Цей закон, який був прийнятий 13.04.2017, не тільки започаткував новітній ринок електроенергії України, а й діджиталізував одну з стратегічних галузей економіки України.

Завдяки електронній комерції може виникати низка комерційних відносин, включаючи будь-яке можливе поєднання споживачів, компаній чи урядів. Найбільш поширеним типом грошових операцій є електронна комерція типу «бізнес-бізнесу» (B2B), де один бізнес зосереджується на продажі товарів або послуг іншому. Новий ринок електроенергії в Україні став яскравим прикладом комерції B2B, вибудованої з наступних елементів:

1. Національна ЕК «Укренерго»:

- як національний оператор системи передачі, відіграє ключову роль у забезпеченні передачі електроенергії від генеруючих компаній до кінцевих споживачів;

- забезпечує управління балансуванням системи, координацію роботи електростанцій та підтримку стабільності в енергосистемі;

- відіграє роль у розвитку та інтеграції ринку електроенергії з європейськими енергетичними системами.

2. Акціонерне Товариство «Оператор ринка»:

- відповідає за управління ринком електроенергії, включаючи організацію та координацію торгівлі на спотовому ринку;

- забезпечує функціонування електронних платформ XMtrade®/PXS для торгівлі, які дозволяють учасникам ринку укладати контракти на купівлю-продаж електроенергії;

- займається обробкою та управлінням даними, звітністю та аналітикою для забезпечення прозорості та ефективності ринкових процесів;

- впроваджує платформу для роздрібної торгівлі електроенергією – Retail Energy Platform (REP), де постачальник має змогу запропонувати свої умови та ціну постачання електроенергії, а споживач – знайти для себе вигідну пропозицію.

3. НКРЕКП (Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг):

- виконує регуляторну роль, встановлюючи тарифи та ціни на електроенергію, видаючи ліцензії, та забезпечуючи контроль за дотриманням законодавства учасниками ринку;

- регулює взаємодії між різними учасниками ринку та займається захистом інтересів споживачів, забезпечуючи прозорість та справедливість відносин на ринку.

4. ТОВ «УЕБ» (Українська енергетична біржа):

- відіграє важливу роль у створенні та підтримці ринкової інфраструктури для торгівлі електроенергією, включаючи організацію біржових торгів;

- забезпечує платформу “Біржова електронна торгова система” (ПП БЕТС), де учасники ринку можуть укладати угоди як на короткостроковому, так і на довгостроковому ринках, сприяючи підвищенню ліквідності та прозорості ринку;

- робить важливий внесок у розвиток ринкових інструментів та механізмів, які допомагають покращити ефективність та конкурентоспроможність ринку.

У сукупності, всі перелічені вище організації формують екосистему ринку електричної енергії, що сприяє ефективній електронній комерції в секторі B2B. Вони забезпечують необхідну інфраструктуру, регуляторні рамки та платформи для ведення бізнесу, створюючи умови для прозорості та ефективної торгівлі електроенергією. У порівнянні зі старою моделлю ДП «Енергоринок» новий ринок електроенергії в Україні має наступні ключові переваги:

1. Підвищення прозорості та конкуренції.

Нова модель ринку забезпечила більшу прозорість та відкрила двері для конкуренції. Раніше, за моделлю ДП «Енергоринок», існував монополізований ринок, де велика частина торгівлі контролювалася централізовано. Нова система дозволяє учасникам ринку конкурувати на рівних умовах. Станом на 2023 року було зареєстровано 1323 активних постачальників електроенергії [9].

2. Запровадження електронної комерції.

Новий ринок запровадив електронні платформи для торгівлі електроенергією, що зробило процес більш прозорим, швидким і ефективним. Це включає в себе електронні системи для торгівлі на добовому ринку, балансування та інші ринкові механізми.

Згідно з даними [10], електронні платформи забезпечують актуальну інформацію про ціни, доступність ресурсів, а також дозволяють швидко та ефективно здійснювати угоди. Крім того, електронна система дала змогу зменшити витрати часу на організацію торгів, а також підвищити довіру учасників ринку до його прозорості.

Вартість послуг оператора ринку, наданих учасникам РДН/ВДР без урахування податку на додану вартість, становила 220 589 тис. грн (2019: 128 941 тис. грн). Чистий дохід від реалізації електроенергії та наданих послуг учасникам РДН/ВДР досягнув 57 963 268 тис. грн (2019: 38 210 403 тис. грн) [11].

3. Підвищення ефективності ринку.

Нова структура ринку сприяє ефективнішому розподілу ресурсів. Завдяки конкуренції та ринковим механізмам ціни на електроенергію стають більш відповідними до реального попиту та пропозиції.

4. Відкриття ринку сприяє залученню інвестицій у сектор енергетики, зокрема у відновлювані джерела енергії та новітні технології. Це, в свою

чергу, сприяє розвитку інновацій та покращенню енергетичної інфраструктури. Згідно з даними [12], у 2023 році капітальні інвестиції в енергетичний сектор України зросли більш ніж удвічі, досягнувши 109,3 млрд грн. Найбільше зростання спостерігалось у таких галузях: добування природного газу – 36,7 млрд грн (у 8 разів більше порівняно з 2022 роком), добування вугілля – 11,5 млрд грн (на 64% більше, ніж у 2022 році), добування сирової нафти – 2,9 млрд грн (зростання на 110% порівняно з 2022 роком). Також відзначено значне збільшення інвестицій у діяльність з постачання пари, гарячої води та кондиціонованого повітря – 8,7 млрд грн (на 95% більше порівняно з 2022 роком). Ці дані підкреслюють важливість відкритого ринку для активізації інвестиційної діяльності та впровадження інновацій, що сприяє покращенню енергетичної інфраструктури та загальній економічній стабільності.

5. Покращення регуляторного середовища.

Новий ринок вимагає вдосконалення законодавства та регуляторних рамок, що допомогло встановити більш справедливі та ефективні правила гри для всіх учасників ринку.

Докази ефективності електронної комерції на новому ринку електроенергії включають:

- збільшення обсягів торгівлі: використання електронних платформ сприяло збільшенню обсягів торгівлі, оскільки вони зробили процес більш доступним та простим для учасників ринку;
- зниження витрат на операції: електронна комерція дозволила зменшити витрати на операції, зокрема, завдяки автоматизації процесів та зменшенню потреби в ручній обробці даних;
- покращення ліквідності ринку: електронні платформи забезпечили кращу ліквідність ринку, дозволяючи учасникам швидко реагувати на зміни в попиті та пропозиції;

– покращення інформаційної прозорості: електронні платформи надають учасникам ринку важливу інформацію, що дозволяє їм приймати обґрунтовані та інформовані рішення.

В сучасній економічній теорії економічна безпека та електронна комерція тісно пов'язані між собою. Електронна комерція виступає інструментом, який дозволяє забезпечити ефективний розподіл ресурсів, прозорість процесів та модернізацію інфраструктури. На основі наведеної блок-схеми (рис. 1) можна простежити, як ці елементи взаємодіють для зміцнення економічної безпеки.

Початковим етапом є розвиток електронної комерції, що передбачає впровадження електронних платформ. Ці платформи дозволяють підвищити прозорість процесів, зменшити можливості для корупції, а також збільшити конкуренцію на ринку, сприяючи зниженню цін та покращенню якості послуг. Впровадження нових технологій дозволяє інтегрувати інфраструктуру до міжнародних стандартів, наприклад ENTSO-E, що забезпечує енергетичну незалежність, стійкість до викликів, як внутрішніх, так і зовнішніх, та зміцнює довіру інвесторів через стабільність ринку. Блок-схема (Рис.1) наочно демонструє ці взаємозв'язки.

Економічна безпека стосується здатності держави, організації або індивіда захищати свої економічні інтереси та підтримувати стабільний розвиток в умовах внутрішніх та зовнішніх викликів. Електронна комерція, з іншого боку, є швидкозростаючою сферою, яка впливає на багато аспектів економічної безпеки. Новий ринок електроенергії значно вплинув на економічну безпеку країни, пропонуючи ряд переваг з економічної точки зору. Відкритий та конкурентний ринок сприяє диверсифікації джерел енергії, зменшуючи залежність від окремих постачальників та

Рисунок 1 – Вплив електронної комерції на економічну безпеку

підвищуючи енергетичну незалежність країни, роблячи її менш вразливою до зовнішніх шоків та політичних криз. Збільшення конкуренції на ринку також сприяє зниженню цін на електроенергію для споживачів, що підвищує ефективність економіки та стимулює її зростання. Менші витрати на енергію допомагають підвищити конкурентоспроможність виробників і сприяють розвитку національної економіки в цілому. Впровадження електронної комерції в енергетиці забезпечує більшу прозорість у торгівлі енергоресурсами що сприяє ефективному управлінню ринком, справедливому розподілу ресурсів, та знижує ризики корупції. Крім того, новий ринок стимулює інвестиції в енергетичний сектор, особливо у використанні відновлюваних джерел енергії, покращуючи енергетичну ефективність та зменшуючи залежність від традиційних імпортованих енергоносіїв. Це сприяє сталому розвитку енергетики.

Одним із найбільших досягнень є приєднання України до Європейської мережі операторів систем передачі електроенергії (ENTSO-E), яке мало значний вплив на економічну безпеку країни, забезпечуючи їй ряд переваг і створюючи нові можливості. Це підвищило енергетичну безпеку України через доступ до більш потужної європейської енергетичної системи, що зменшило залежність від індивідуальних постачальників енергії та забезпечило більш стабільне та надійне електропостачання.

Під час війни ENTSO-E стало ключовим партнером у забезпеченні стабільності енергосистеми України. З березня 2022 року, коли відбулося екстрене приєднання України до європейської енергетичної мережі, було імпортовано понад 2,5 млрд кВт·год електроенергії, що допомогло покрити дефіцит енергопостачання у критичні періоди. Цей імпорт став можливим завдяки аварійній допомозі з боку країн-членів ENTSO-E, таких як Польща, Румунія та Словаччина, що забезпечило споживачів електроенергією навіть у найважчих умовах. Синхронізація з європейською електромережею також сприяла покращенню якості та надійності електропостачання в Україні, оптимізуючи використання енергоресурсів та підвищуючи ефективність і надійність енергосистеми.

З іншого боку, приєднання до ENTSO-E відкрило Україні нові можливості для експорту та імпорту електроенергії, забезпечуючи потенціал для міжнародної торгівлі та збільшення доходів від експорту. Це також стимулювало залучення інвестицій в український енергетичний сектор,

особливо у використанні відновлюваних джерел енергії, що сприяло екологічній стійкості та диверсифікації енергетичного портфеля. Крім того, синхронізація з ENTSO-E зобов'язала Україну дотримуватися високих європейських стандартів у сфері енергетики, сприяючи інтеграції української енергетичної системи з європейською, що підвищує ефективність, надійність та прозорість енергетичного сектору. В цілому, приєднання України до ENTSO-E створило значний позитивний вплив на економічну безпеку країни, забезпечуючи більшу стабільність та стійкість енергетичної системи, підвищуючи ефективність та сприяючи розвитку використання відновлюваних джерел енергії. Це також сприяло зростанню економічного потенціалу України через нові можливості для міжнародної торгівлі та інвестицій у енергетичну інфраструктуру.

Висновки. Впровадження сучасного ринку електричної енергії в Україні, поєднане з розвитком електронної комерції, стало значним кроком у напрямку підвищення економічної безпеки та ефективності. Реформа сприяла збільшенню конкуренції, одночасно знижуючи вартість енергії для споживачів і підвищуючи загальну ефективність ринку. Завдяки більшій прозорості та відкритості ринку, залучаються інвестиції, особливо в сектор відновлюваних джерел енергії, що сприяє модернізації інфраструктури та диверсифікації енергетичних ресурсів. Впровадження електронної комерції у сфері енергетики значно підвищило прозорість та ефективність процесів торгівлі електроенергією. Діджиталізація торговельних операцій дозволила учасникам ринку швидко реагувати на зміни у попиті та пропозиції, а також сприяла більш ефективному розподілу електроенергії. Приєднання до ENTSO-E відкрило Україні нові можливості для міжнародної торгівлі, сприяючи економічному зростанню. Подібне інтегрування забезпечує більшу стабільність і надійність енергетичної системи, а також підвищує ефективність використання енергоресурсів. При цьому реформа вимагала значних зусиль у сфері регулювання та управління, а також адекватного механізму захисту споживачів та забезпечення енергетичної безпеки. В цілому, впровадження нової ринкової моделі у сфері електроенергії, поєднане з електронною комерцією, стало ключовим кроком у напрямку інтеграції України до європейської енергетичної системи. Це сприяло створенню кращої стійкості, ефективності та економічної безпеки, водночас відкриваючи нові можливості для розвитку цифрових технологій та інновацій у сфері енергетики.

Література:

1. Колупасва І. В., Безсонов С. Ю. Стан і напрями розвитку Електронної комерції в Україні. *Проблеми економіки*. 2023. Т. 2, № 56. С. 74–80. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2023-2-74-80>
2. Shkrygun Y. O. “E-business”, “E-commerce” and “E-trading”: Differences and Features. *Management of Economy: Theory and Practice. Chumachenko's Annals*. 2020. No. 2020. P. 312–325. DOI: <https://doi.org/10.37405/2221-1187.2020.312-325>
3. Шалева О. І. Публічні закупівлі як основа B2G-системи електронної комерції. *Herald of Lviv University of Trade and Economics Economic sciences*. 2022. № 65. С. 161–171. DOI: <https://doi.org/10.36477/2522-1205-2021-65-22>
4. Mudriievska I. Energy Policy of the Baltic States in the Post-Soviet Period. *Problems of World History*. 2021. No. 16. P. 102–123. DOI: <https://doi.org/10.46869/2707-6776-2021-16-4>
5. Schneider G. P. *E-Business*. 9th ed. Boston : Cengage Learning, 2011. 680 p.
6. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-p#Text>
7. Про затвердження плану заходів з виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Стратегії сталого розвитку “Україна-2020” у 2015 році. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213-2015-p#Text>
8. Про схвалення розроблених Міністерством енергетики та вугільної промисловості планів імплементації деяких актів законодавства ЄС в енергетичній сфері. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/346-2015-p#Text>
9. Звіт про результати діяльності НКРЕКП 2023. <https://www.nerc.gov.ua/>. URL: https://www.nerc.gov.ua/storage/app/sites/1/Docs/Byuleten_do_richnogo_zvitu/broshura_do_richnogo_zvitu_nkrekp-2023.pdf
10. УЕБ. Особливості вітчизняного виробництва електроенергії. <https://www.ueex.com.ua/>. URL: <https://www.ueex.com.ua/presscenter/news/osoblivosti-vitchiznyanogo-virobnitstva-elektroenergi/>
11. Фінансова звітність та Звіт незалежного аудитора за рік, що закінчився 31 грудня 2020 року. <https://www.oree.com.ua/>. URL: https://www.oree.com.ua/index.php/web/153?utm_source=
12. DiXi Group. Більш ніж удвічі зросли капітальні інвестиції в енергетику у 2023 році. URL: <https://dixigroup.org/bilsh-nizh-udvichi-zrosly-kapitalni-investyctyiyi-v-energetyku-u-2023-roczii/>

References:

1. Kolupaieva I. V., Bezsonov S. Y. (2023). The State and Directions of Development of e-Commerce in Ukraine. *The Problems of Economy*. Vol. 2, no. 56. P. 74–80. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2023-2-74-80>
2. Shkrygun Y. O. (2020). “E-business”, “E-commerce” and “E-trading”: Differences and Features. *Management of Economy: Theory and Practice. Chumachenko's Annals*. No. 2020. P. 312–325. DOI: <https://doi.org/10.37405/2221-1187.2020.312-325>
3. Shaleva O. I. (2022). Public Procurement as the Basis of B2G Systems of Electronic Commerce. *Herald of Lviv University of Trade and Economics Economic sciences*. No. 65. P. 161–171. DOI: <https://doi.org/10.36477/2522-1205-2021-65-22>
4. Mudriievska I. (2021). Energy Policy of the Baltic States in the Post-Soviet Period. *Problems of World History*. No. 16. P. 102–123. DOI: <https://doi.org/10.46869/2707-6776-2021-16-4>
5. Schneider G. P. *E-Business*. 9th ed. Boston : Cengage Learning, 2011. 680 p.
6. Pro skhvalennia Kontseptsii rozvytku tsyfrovoi ekonomiky ta suspilstva Ukrainy na 2018–2020 roky ta zatverdzhennia planu zakhodiv shchodo yii realizatsii. Ofitsiyniy webportal parlamentu Ukrainy. v: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-p#Text>
7. Pro zatverdzhennia planu zakhodiv z vykonannia Prohramy diialnosti Kabinetu Ministriv Ukrainy ta Stratehii staloho rozvytku “Ukraina-2020” u 2015 rotsi. Ofitsiyniy webportal parlamentu Ukrainy. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213-2015-p#Text>
8. Pro skhvalennia rozroblenykh Ministerstvom enerhetyky ta vuhilnoi promyslovosti planiv implementatsii deiakyykh aktiv zakonodavstva YeS v enerhetychnii sferi. Ofitsiyniy webportal parlamentu Ukrainy. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/346-2015-p#Text>
9. NKREKP. Richnyi zvit za 2023 rik. Available at: https://www.nerc.gov.ua/storage/app/sites/1/Docs/Byuleten_do_richnogo_zvitu/broshura_do_richnogo_zvitu_nkrekp-2023.pdf
10. UEB. Osoblyvosti vitchyznianoho vyrobnytstva elektroenerhii. v: <https://www.ueex.com.ua/presscenter/news/osoblivosti-vitchiznyanogo-virobnitstva-elektroenergi/>
11. Finansova zvitnist ta Zvit nezalezhnogo audytora za rik, shcho zakinchyvsia 31 hrudnia 2020 roku. Available at: https://www.oree.com.ua/index.php/web/153?utm_source=
12. DiXi Group. Bilsh nizh udvichi zrosly kapitalni investytsii v enerhetyku u 2023 rotsi. Available at: <https://dixigroup.org/bilsh-nizh-udvichi-zrosly-kapitalni-investyctyiyi-v-energetyku-u-2023-roczii/>

Стаття надійшла до редакції 06.10.2024 р.